

Abstrakt

Tato práce se zabývá výzkumem vývoje lesa a jeho ovlivnění lidským osídlením během pravěku a raného středověku metodou analýzy půdních uhlíků neboli pedoantrakologie. Zabývá se lokalitou v historicky jednom z nejdéle osídlených území České republiky, Roztockým hájem u Roztok u Prahy ve středních Čechách. Pedoantrakologie poskytuje velmi lokální a lidským jednáním relativně málo ovlivněnou informaci o historické dřevinné vegetaci. Naproti tomu archeoantrakologie zkoumá uhlíky pocházející z archeologických výzkumů přímo z míst lidského osídlení. Jejich vznik je výrazně ovlivněn lidským jednáním a poskytují syntetický obraz o vegetaci širšího okolí zkoumané lokality. Porovnání výsledků těchto dvou přístupů je v případě Roztok možné díky dlouhodobému archeologickému výzkumu, ze kterého pochází již dříve analyzovaný a částečně publikovaný soubor uhlíků. Nově získaný pedoantrakologický soubor přináší detailnější prostorové měřítko, možnost zjištění vlivu lokálních podmínek a vzdálenosti od osídlení na historická druhová spektra, nebo možnost identifikace v archeoantrakologickém souboru nadhodnocených selektivně vybíraných druhů. Další částí práce je popis současné vegetace v okolí půdních sond a zjištění její případné návaznosti na historická uhlíková spektra. 4 půdní sondy poskytly uhlíkový soubor, jehož analýza byla sice zkomplikována nepříliš dobrým zachováním a vysokou mírou fragmentace uhlíků, ale je celkově poměrně druhově bohatý (17 taxonů). Dominantním taxonem celého souboru je dub, další v pořadí jsou borovice, jasan a habr, což nevybočuje se zjištění jiných výzkumů v regionu. Nízké hodnoty celkového množství uhlíků ukazují na velmi omezenou požárovou činnost v zachyceném období. Sondy vykazují podobnosti ve vývoji profilu, kdy obsahují zónu, ve které došlo ke změně dominantního zachyceného druhu a nárůstu celkového množství uhlíků. Vznik spodních vrstev profilů lze podle druhového složení hypoteticky připsat staršímu zemědělskému pravěku a změnu dominanty pak vysvětlit nárůstem lidského impaktu. Tento závěr částečně podpořilo i srovnání s archeoantrakologickým souborem. Chronologická rekonstrukce vývoje vegetace je zkomplikována absencí výsledků plánovaného radiokarbonového datování, které se nepodařilo obdržet včas. V otázce návaznosti uhlíkových spekter na současnou vegetaci byla zachycena výrazná diskontinuita.

Klíčová slova: antrakologie, vývoj vegetace, pravěk, půdní uhlíky, pedoantrakologie, Roztoky u Prahy